

POSTANOWIENIE

Dnia 7 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **mjr rez. R. P.**

podejrzanego o popełnienie przestępstw z art. 266 § 2 k.k. i innych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron,

w dniu 7 maja 2020 r.,

skargi obrońcy podejrzanego

na przewlekłość postępowania przygotowawczego

prowadzonego przez prokuratora Prokuratury Rejonowej w L.

w sprawie, sygn. akt PR Ds (...)

na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. 2018, poz. 75 ze zm.)

p o s t a n o w i ł:

1) oddalić skargę;

2) obciążyć podejrzanego kosztami postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Prokurator Wydziału do Spraw Wojskowych Prokuratury Okręgowej w W. w dniu 16 marca 2017 r. wszczął śledztwo „w sprawie ustalonych funkcjonariuszy publicznych - byłych żołnierzy Żandarmerii Wojskowej, którzy w okresie **2013 - 2017** roku w W. i w P. przekraczali swoje uprawnienia i ujawniali informacje

niejawne o klauzuli „ściśle tajne” oraz uzyskane w związku z wykonywaniem czynności służbowych, których ujawnienie mogło narazić na szkodę prawnie chroniony interes Żandarmerii Wojskowej, tj. o przestępstwa określone w art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 265 § 1 k.k. i art. 266 § 2 k.k.”

W dniu 22 marca 2017 r., w sprawie PR Ds.(...) prokurator przedstawił R. P. zarzuty dokonania 7 czynów wypełniających dyspozycje art. 266 § 2 k.k. mogących być popełnionymi w okresie od dnia 18 grudnia 2013 r. do 16 listopada 2016 r.

W dniu 29 stycznia 2019 r. Sąd Najwyższy w sprawie VI KSP 1/19 oddalił skargę obrońcy podejrzanego z dnia 6 listopada 2018 r. na przewlekłość postępowania przygotowawczego.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w L. – Dział d.s. Wojskowych (której przekazano sprawę do prowadzenia w dniu 12 kwietnia 2018 r.) wydał w dniu 31 stycznia 2019 r. postanowienie o uzupełnieniu – zmianie zarzutów dokonania przez R. P. 12 czynów, w tym dwóch czynów z art. 231 § 1 k.k. czynu z art. 231 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., pięciu czynów z art. 266 § 2 k.k., dwóch czynów z art. 265 § 1 k.k. (łącznie 10 czynów pozostających w zbiegu realnym) oraz popełnienia we wrześniu i październiku 2017 r. dwóch czynów z art. 212 § 1 k.k.

W dniu 9 marca 2020 r. (data wpływu pisma do Prokuratury Rejonowej w L.) obrońca podejrzanego złożył skargę na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym bez zbędnej zwłoki, po czym wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w niniejszej sprawie;
2. zobowiązanie prokuratury wyznaczonej do prowadzenia postępowania przygotowawczego do rozpoznania niniejszej sprawy w terminie 2 miesięcy od rozpoznania skargi, w tym dokonania zwrócenia skarżącemu rzeczy zatrzymanych;
3. przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 18.000,00 zł;
4. zasądzenie od Skarbu Państwa - Prokuratury Rejonowej w L. zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa na rzecz skarżącego.

W dniu 16 marca 2020 r. prokurator Prokuratury Okręgowej w W. – Wydział do Spraw Wojskowych, przedłużył śledztwo do dnia 16 lipca 2020 r. (k. 3032 – 3033).

W stanowisku przygotowanym w dniach 25 – 30 marca 2020 r. będącym odpowiedzią na skargę, prokurator prowadzący postępowanie wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga nie może być uwzględniona z uwagi na nietrafność argumentacji powołanej na jej poparcie.

Odnosząc się do tej argumentacji, a właściwie też postawionych w uzasadnieniu skargi, stwierdzić należy, co następuje:

1. W zarzutach popełnienia przestępstw, które miały wypełnić dyspozycje art. 266 § 2 k.k., wskazane zostały: kwalifikacja prawna tych czynów, osoby nieuprawnione do otrzymania przekazanych informacji oraz czyj prawnie chroniony interes został narażony. Wprawdzie w pięciu dodatkowych zarzutach zawartych w postanowieniu z dnia 31 stycznia 2019 r. o uzupełnieniu zarzutów *expressis verbis* nie wskazano, że chodzi o interes Żandarmerii Wojskowej, lecz, po pierwsze, wynika to z opisów czynów, i po drugie – ważniejsze, nawet gdyby uznać, że opis zarzutów nie jest pełny, to skarżąca nie wykazała, aby miało to wpływ na przewlekłość postępowania;
2. Chybione jest stwierdzenie, że prokurator „dalej nie przeprowadził fundamentalnych czynności postępowania przygotowawczego...” objętych poprzednią skargą. Sąd Najwyższy oddalając pierwszą skargę (dnia 29 I 2019 r.) i odnosząc się do jej zarzutów, wymienił, jakie czynności śledztwa (rzekomo zaniechane) zostały już wykonane i jakie trwają. Wyniki tych czynności stanowiły m. in. podstawę nowych i uzupełnionych zarzutów objętych stosownym postanowieniem z dnia 21 stycznia 2019 r. Zlecone były i wykonywane inne jeszcze czynności dowodowe dotyczące tych zarzutów, których treść i czas wykonania określono w stanowisku (odpowiedzi) prokuratora na skargę (zob. k. 3061 – 3063, 3066 – 3067 akt głównych).
3. Nie znajduje potwierdzenia w faktach teza, że czynności podejmowane przez prokuraturę w związku z koniecznością przeprowadzenia badania podejrzanego przez biegłych – psychiatrów i wydania przez nich opinii, nacechowane były wyłącznie nieudolnością lub złą wolą jej urzędników. Chodzi o czynności zaplanowane na 22 października 2019 r., 12 grudnia 2019 r. i 10

stycznia 2020 r. Należy ograniczyć się do tych dni, bowiem tylko one wskazane zostały w skardze. W dniu 22 X 2019 r. to nie brak dokumentacji, która była w toku przesyłania faxem, ale postawa podejrzanego spowodowała, że nie doszło do badania (odmówił poddania się badaniu – k. 2890). Wezwania na badania w dniu 12 XII 2019 r. zostały wysłane odpowiednio wcześniej (dnia 21 XI 2019 r.), a o ich terminie był powiadomiony obrońca, gdy zaś chodzi o badanie zaplanowane na 10 I 2020 r., to miało się ono odbyć w tym samym miejscu, w którym podejrzany był w dniu 22 X 2019 r. (zob. k. 2887, 2090, 2951).

4. Wydanie opinii o stanie zdrowia psychiatrycznego podejrzanego jest poprzedzone jego badaniem, będącym elementem czynności procesowej w postaci opinii biegłych. Fakt przeprowadzenia badania podejrzanego znajduje odzwierciedlenie (omówienie) w wydanej przez nich opinii (art. 200 § 1 pkt 5 k.p.k.). Jednak udział obrońcy w badaniu podejrzanego nie jest przewidziany przez prawo (dopuszczalny). Przepis art. 318 k.p.k. nie zawiera tylko obowiązku informacyjnego, ale określa zakres uprawnień obrońcy w odniesieniu do opiniowania przez biegłych. Przepis ten stanowi *lex specialis* w stosunku do dyspozycji art. 317 § 1 k.p.k. Nieograniczone rozumienie tego przepisu prowadziłoby do nieuzasadnionego przecież wniosku, że prawo do udziału w badaniu podejrzanego przez biegłych psychiatrów przysługiwałoby także innym stronom, w tym ich pełnomocnikom oraz organom prowadzącym postępowanie; tym ostatnim najpierw na podstawie art. 198 § 2 k.p.k. Dlatego wielokrotne odmowy podejrzanego poddania się badaniu przez lekarzy psychiatrów z powodu niedopuszczenia przez nich obrońcy do udziału w tej czynności prowadziły do przedłużenia postępowania z powodu niezależnego od organu prowadzącego je. Nie zmienia tego faktu okoliczność, że Wojskowy Sąd Okręgowy w W. w postanowieniu z dnia 22 lipca 2019 r. wyraził zapatrywanie, iż obrońca może wziąć udział w badaniu psychiatrycznym podejrzanego. Rzecz jasna, podejrzany ma prawo do milczenia, również w czasie próby wykonania takiego badania, polegającego najpierw na wywiadzie. Jeżeli jednak podejrzany skorzysta z tego prawa, a zgromadzona dokumentacja lekarska i inna, zawarta w aktach sprawy, nie pozwolą na wydanie opinii, zaktualizuje się możliwość zwrócenia się organu postępowania przygotowawczego do sądu w trybie art. 203

§ 2 k.p.k., jeżeli spełnione są pozostałe przesłanki. Nie można pomijać, że sam podejrzany może wnosić o poddanie go obserwacji (art. 203 § 1 *in fine* k.p.k.), do czego doszło – jak się wydaje – na etapie poprzedniej skargi (zob. pkt 2 lit. c skargi na przewlekłość postępowania z dnia 6 listopada 2018 r.).

5. Rzeczywiście, w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2019 r. o oddaleniu wspomnianej skargi znalazły się za cytowane w obecnej skardze słowa, tyle, że zostały pozbawione kontekstu. Sąd dokładnie stwierdził: „Analizując (...) w szczególności długość terminów pomiędzy kolejnymi czynnościami, zauważyć należy, że **w tym zakresie** procedowanie w tej sprawie, **zwłaszcza w jej początkowym stadium** zbliżało się do granic, które nadawałyby temu postępowaniu charakter przewlekły” (s. 3 postanowienia). Sąd nie uznał więc, że całe dotychczasowe (to jest do wniesienia skargi) postępowanie było na granicy przewlekłości. Sąd dostrzegł też, co pominięto w obecnej skardze, że dalej gromadzony jest materiał dowodowy. Jak wspomniano, podejrzanemu w dniu 31 stycznia 2019 r. postawiono zarzuty dokonania jeszcze 12 przestępstw, mieszczących się w czasie wskazanym w postanowieniu o wszczęciu śledztwa, nie wykraczających poza czas czynów zarzuconych w pierwszym postanowieniu o przedstawieniu zarzutów i podobnych do tych pierwszych. Tylko zarzuty o czyny z powyższego postanowienia z 31 I 2019 r. nie powinny się w nim znaleźć, a to z art. 212 k.k., co do których zresztą w dniu 24 października 2019 r. umorzono postępowanie. Zauważyć jednak należy, że postępowanie co do tych czynów toczyło się równolegle, a zatem dotyczące ich czynności nie wpływały na jego przedłużenie.
6. Zarzuty z uzasadnienia skargi o udostępnieniu akt osobom nieuprawnionym, o udostępnieniu do publicznej wiadomości okoliczności „wrażliwych” (opinii psychiatrycznej), czemu prokurator przeczy, nie zostały wsparte argumentacją, że miało to wpływ na przedłużenie postępowania. Skarżący nie wykazał również, że do przewlekłości postępowania doszło z uwagi na prowadzenie go przez prokuratora, co do którego podejrzany kilkakrotnie składał wnioski o jego wyłączenie. Natomiast faktem jest, że konieczność ich rozpoznania tamowała bieg postępowania, co wynika z akt sprawy. Nie była to zatem przyczyna leżąca po stronie organu postępowania przygotowawczego.

Podsumowując, skarga okazała się niezasadna. Nie wystąpiły dłuższe okresy bezczynności prokuratora, które czyniłyby zasadnym zarzut zaistnienia przewlekłości postępowania, a tym samym naruszenia prawa podejrzanego do rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. Przeczy temu nie tylko wyliczenie podejmowanych czynności śledztwa, zawarte w odpowiedzi na skargę, ale i brak wykazania w niej okresów zaniechań świadczących o przewlekłości postępowania przygotowawczego. Wobec podejrzanego nie są stosowane żadne środki zapobiegawcze. Nie upoważnia to jednak do kontynuowania postępowania w tym samym tempie, co dotychczas. Nadszedł czas na finalizowanie czynności dowodowych i całości postępowania przygotowawczego, ponieważ wyczerpane zostały osobowe źródła dowodowe. Data graniczna trwania śledztwa (16 lipca 2020 r.) nie musi być datą ostatnich czynności, ale datą ostatecznych decyzji procesowych (wniesienie aktu oskarżenia albo umorzenia postępowania).